

ת"פ 25669/11/21 - מדינת ישראל נגד מרין לבניה בע"מ, רוזלין מזרחי

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

ת"פ 25669-11-21

26 יוני 2023

לפני:

כב' השופט אייל אברהמי

מדינת ישראל

המאשימה:

ע"י ב"כ: עו"ד יצחק ששון

1. מרין לבניה בע"מ
2. רוזלין מזרחי

הנאשמות:

ע"י ב"כ: עו"ד איתן להמן

החלטה

1. בפני בקשה מיום 06.06.22, לביטול כתב האישום כנגד הנאשמת 2, מכוח סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: "בקשה לביטול כתב האישום" או "הבקשה הראשונה"), ובקשה להורות לנאשמות להגיש מענה מפורט לכתב האישום חלף תגובת הנאשמת 1 לאישום, שכללה כפירה כללית (להלן: "הבקשה להגשת מענה מפורט לכתב האישום" או "הבקשה השנייה").
2. על אף שהחלטה בבקשה הראשונה שלובה בנסיבות שבגינן התבקשה הבקשה השנייה במידה מסוימת, כפי שיפורט לקמן, אתייחס לכל בקשה, בנפרד.

בקשה לביטול כתב האישום כנגד הנאשמת 2

תמצית טענות הצדדים באשר לבקשה לביטול כתב האישום כנגד נאשמת 2

3. לטענת הנאשמות, הנאשמת 2 הוצגה "כמנהלת ודירקטורית אצל הנאשמת 1" ביום 06.05.21 וביום 23.05.21. עמוד 1

אולם, לפי אישור רשם החברות ניתן לראות כי מיום 11.05.21 כיהן מר טארק משעל כמנהל.

עוד נטען, כי לפי חוק ארגון הפיקוח, ותקנות ארגון הפיקוח על העבודה (מסירת מידע והדרכת עובדים), התשנ"ט-1999, מלבד המנהל הפעיל, אחראים גם "שותף בחברה, הבעלים, או בא כח". על אף האמור, והמקורות הנורמטיביים אליהם הפנו הנאשמות, לא הוגשו כתבי אישום כנגד המנהל הפעיל ביום 21.05.21 וכנגד שני מנהלי עבודה.

לטענת הנאשמות, לפי המבחן התלת-שלבי שנקבע בע"פ 4855/02 **מדינת ישראל נ' בורוביץ**, יש לזכות את הנאשמת 2 מחמת אכיפה בררנית. ביחס למבחן הראשון- טענו הנאשמות כי הנאשמת 2 לא הייתה בשטח ולא שימשה כמנהלת עבודה, וכי העמדתה לדין הינה אך מכוח אחריות בעל משרה. אולם, ביחס לאישום השני הנאשמת 2 לא כיהנה כבעלת משרה, ואף אדם מ"קבוצת השווים" (מנהל הנאשמת 1 ושני מנהלי העבודה) לא הועמדו לדין. ביחס לשלב השני - נטען כי מדובר באישום שהוגש "בתוך חודשים ספורים, ולא נטען בשום שלב, כי יש מגבלה מדוע אין להעמיד לדין אף אחד משלושת אנשי "קבוצת השווים"...". ביחס לשלב השלישי - נטען כי חומרת העבירה בענייננו "מסוג עוון או חטא בלבד, כאשר איש לא נפגע באתר הבניה, וממילא אין מדובר בעבירה חמורה, בה יעדיף בית המשפט הקלה בעונש/הרשעה על פני ביטול האישום. מידת העוול הכרוכה בהעמדה לדין - כאן כאשר - הנאשמת 2 כבר אינה מנהלת של הנאשמת 1. הנאשמת 2 - אישה נורמטיבית ללא כל רבב בעברה, ועצם העמדה לדין שלה, חלף כל יתר אנשי "קבוצת השווים", כרוכה בעוול של ממש".

4. ביום 23.06.22 הוגשה תגובת המאשימה, ולפיה יש לדחות את בקשת הנאשמת 2 לביטול כתב האישום נגדה, בהעדר בסיס עובדתי בשלב בו מצוי ההליך, בטרם נחשף בית הדין לחומר הראיות - שהוא השלב לבירור טענות מעין אלה, וזאת בין היתר לנוכח חזקת התקינות המנהלית העומדת למאשימה בשלב זה. שכן, בקשת הנאשמת 2 הוגשה במקביל לכפירה כללית של הנאשמת 1, ובטרם שלב שמיעת הראיות. עוד נטען, כי ביטוי לכך שלא ניתן להכריע בטענות הנאשמת 2 בשלב זה, בין היתר הוא בניסיונה של הנאשמת 2 להציג עובדות, השנויות במחלוקת כעובדות שלא ניתן לחלוק עליהן - כך למשל, טענה הנאשמת 2 בסעיף 7 לבקשתה כי היא לא כיהנה כמנהלת אלא מר משעל. אולם, עובדה זו שנויה במחלוקת, שכן הנאשמת 2 הייתה "המנהלת הפעילה" כאמור בכתב האישום, האחראית על התחום שבו בוצעו העבירות. בעניין זה הפנתה המאשימה לע"פ 4855/02, וציינה כי על פי החוק והפסיקה אחריות נושא משרה, מוטלת על המנהל הפעיל האחראי בתחום בו בוצעו העבירות ולא בהכרח על המנהל הרשום. עוד נטען כי טענה נוספת השנויה במחלוקת היא טענת הנאשמות לפיה ביום 06.05.21 שימש מר יעקב כץ כמנהל עבודה, וביום 21.05.21 שימש מר רומן כץ כמנהל עבודה, ואילו לטענת המאשימה לא היו מנהלי עבודה ב"פרויקט ובאתר במועדים הרלוונטיים". כמו כן, צוין כי לפי הפסיקה, "אף מקום שמוכחת אכיפה חלקית (ואין כך הדבר במקרה שבפנינו), אין משמעות הדבר כי כתב האישום יבוטל באופן "אוטומטי"...".

דין והכרעה בבקשה לביטול כתב אישום נגד הנאשמת 2

5. לאחר עיון בחומר שבתיק, בבקשת הנאשמת 2 לביטול כתב האישום נגדה, ובתגובת המאשימה, הגעתי למסקנה כי דין הבקשה להידחות, כפי שיפורט לקמן.

6. "הגנה מן הצדק" הינה דוקטרינה מקובלת במשפט הישראלי. כיום מעוגנת דוקטרינה זו בסעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי הקובע כי ניתן לבקש את ביטולו של כתב אישום כאשר "**הגשת כתב האישום או ניהול ההליך**

הפלייטי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית. עם זאת, טענת "הגנה מן הצדק" תתקבל אך לעיתים נדירות:

"ביטולו של הליך פלייטי מטעמי הגנה מן הצדק מהווה אפוא מהלך קיצוני שבית-המשפט אינו נזקק לו אלא במקרים חריגים ביותר. בדרך-כלל יידרש הנאשם להראות שהתקיים קשר סיבתי בין התנהגות הנפסדת של הרשויות לבין הפגיעה בזכויותיו, עם זאת אין לשלול אפשרות שהפגיעה בתחושת הצדק וההגינות תיחס לא להתנהגות שערורייתית של הרשויות, אלא למשל לרשלנותן, או אף לנסיבות שאינן תלויות ברשויות כל-עיקר אך המחייבות, ומבססות, בבירור את המסקנה כי במקרה הנתון לא יהיה ניתן להבטיח לנאשם קיום משפט הוגן, או שקיומו של ההליך הפלייטי יפגע באופן ממשי בתחושת הצדק וההגינות. אך נראה כי מצב דברים כזה אינו צפוי להתרחש אלא במקרים חריגים ביותר"
(ע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ, פ"ד נט(6) 776, 807).

7. בע"פ 5672/05 **טגר בע"מ נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 21.10.2007) קבע בית המשפט העליון כי:

"הגנה מן הצדק, כך נראה, הייתה ונותרה טענה שיש לקבלה במקרים חריגים בלבד".

8. על כך נכתב בספרו של י' קדמי על סדר הדין בפלייטים (תשס"ט-2009), חלק שני, כרך א, ע' 1339:

"הגישה המקובלת היא, כי הפיכת ה"הגנה הפסיקתית" ל"טענה מקדמית חקוקה" בסעיף 149(10) לא משנה את "ההלכה כפי שנקבעה בפסיקה אלא לעגנה בחקיקה".

משכך, ביטולו של הליך פלייטי מטעמי הגנה מן הצדק מהווה איפוא מהלך קיצוני שבית המשפט נוהג בו במשורה, תוך הקפדה על המקרים הראויים לנקיטתו.

9. בעניין נטל ההוכחה בטענה לסטייה ממדיניות האכיפה וחזקת התקינות המנהלית ראו ת"פ 6328/12 **מדינת ישראל נ' פרץ**:

"כידוע, לרשות המינהלית עומדת חזקת התקינות המינהלית, שלפיה מוחזקת היא כמי שפעלה כדין - כל עוד לא הוכח אחרת (בג"ץ 8756/07 עמותת "מבוי סתום" נ' הוועדה למינוי דיינים, [פורסם בנבו] פסקה 43 (3.6.2008)). **על-מנת להפריך חזקה זו, על הנאשם הטוען לאכיפה בררנית לנסות לסותר ולהוכיח כי בוצעה לכאורה הבחנה לא ראויה בין מי שנתוניהם הרלוונטיים שווים. משעה שהוצג בסיס ראיתי כאמור, מתערערת חזקת התקינות והנטל יעבור אל כתפי הרשות המינהלית, אשר תתבקש להוכיח כי האכיפה - אף שהיא נחזית בררנית על-פני הדברים - התבססה על שיקולים עניינים בלבד, שיש להם משקל מספיק כדי לבסס עליהם את החלטתה (עניין זקין, בעמ' 308; עניין פלוני, פסקה 37). להשקפתי, בשלב זה של העברת הנטל, די יהא בהצבעה על מקרים ספורים - ואני נכון להניח לטובת המשיבים ולצורך הדין כי במקרים מסוימים, אף על מקרה אחד - לצורך העברת הנטל לשכמה של הרשות. טעם הדבר הוא כי הרשות היא שנהנית מנגישות עדיפה למידע הרלוונטי, ולה - להבדיל מן הנאשם - נגישות לעובדותיהם של מקרים דומים שאירעו בעבר (ע"פ (מחוזי י-ם) 30636/06 מדינת ישראל נ' מטר, [פורסם בנבו], פסקה 16 (19.7.2007); נקדימון, עמוד 3**

בעמ' 412). משכך, אם נמצא לכאורה יסוד בראיות לטענה של אכיפה בררנית - ובשלב זה אין להכביד בדרישה - יועבר הנטל לסתור את טענת האכיפה הבררנית אל כתפי הרשות" [ההדגשה של הח"מ].

10. במקרה דנן, השיבה המאשימה וטענה כי הנאשמת 2 הייתה: לא רק המנהלת הרשומה במועד הראשון הנקוב בכתב האישום, אלא גם המנהלת הפעילה, כפי שעולה מהראיות שנאספו על ידה. לפי מדיניותה, מוגש כתב אישום נגד מי שהיה מנהל פעיל כמו הנאשמת 2, מה גם שלפי הראיות שברשותה, כך טענה המאשימה, אותה שעה לא היו מנהלי עבודה באתר כנדרש. ממילא מוטלת האחריות גם לכך, על מי (שלפי הראיות שנאספו על ידה) היתה המנהלת הפעילה - נאשמת 2. יש לזכור גם כי למאשימה כרשות מנהלית עומדת חזקת התקינות המנהלית. לנוכח כל האמור ובשים לב לשלב המקדמי בו מצויים אנו, ברורה עמדת המאשימה - שהגישה את כתב האישום כנגד נאשמת 2 שהיא, לטענתה **המנהלת הפעילה ואף הרשומה** (הרשומה, למצער ביחס למועד הראשון הנקוב בכתב אישום). בנסיבות אלה לא נראה לכאורה כי נעשתה אכיפה בררנית או כי יש לבטל את כתב האישום מטעמי צדק.

11. בנסיבות העניין, לא הוכח בפני כי הטענה לאכיפה בררנית שבה נהגה המאשימה אכן נכונה. משכך, לא מצאתי כי יש להעביר את הנטל לכתפי הרשות המנהלית - המאשימה, שכן לא הונחה תשתית ראיתית אשר יש בה כדי להוכיח אכיפה בררנית בהליך הנדון.

12. על אף "שמקומה של הטענה" לאכיפה בררנית היא במסגרת הבקשות המקדמיות, הפסיקה הכירה בכך שבשלב זה לא בהכרח תהיה בפני בית הדין תמונה מספיקה על מנת להכריע בבקשה לביטול כתב האישום בגין טענה זו. כך נקבע בפסק דין בורביץ.

13. אני מקבל את טענת המאשימה לפיה בשלב בו מצוי ההליך, לנוכח החומר שבתיק (אליו לא נחשפתי בשלב זה) ולכך שהנאשמת 1 הגישה כפירה כללית, מבלי להציג פירוט נוסף, חסר בסיס עובדתי ולא ניתן לקבל את בקשת הנאשמת 2 לביטול כתב האישום בשלב זה. נטל ההוכחה מוטל על הנאשמת 2 כאמור לעיל, וזו האחרונה לא הציגה ראיות מספיקות לתמוך בטענותיה (אכן לבקשתה של הנאשמת 2 צורף אישור מרשות התאגידים לפיה ביום 11.05.21, שונה הרכב הדירקטוריון. אולם אין בכך כדי להוכיח טענותיה, ובפרט לאור טענות המאשימה בתגובתה). נדגיש כי אף לשיטת הנאשמת 2, בעת ביקור המפקחים הראשון (אליו מתייחס כתב האישום בסעיף 1) היתה היא, המנהלת הרשומה וכיוון שכך בוודאי אין מקום, בשלב זה, לטענתה למחיקת כתב האישום.

14. טענת הנאשמת 2 כי יש לבטל כתב האישום במסגרת הגנה מן הצדק, בשלב זה, נעדרת כל בסיס משפטי ועובדתי, כפי שעמדתי על כך לעיל. טענת המאשימה הינה כי הנאשמת 2 הייתה מנהלת פעילה באתר ולא היו במקום מנהלי עבודה וממילא יש הצדקה להגשת כתב האישום כנגדה. עניין זה ידרוש הוכחה בראיות בשלב ההוכחות. בשלב זה לא הוצג בסיס לביטול כתב האישום.

15. לא שוכנעתי אפוא כי המקרה דנן עונה על הדרישות שפורטו לעיל, המצדיק את ביטול כתב האישום. זאת ועוד, בנסיבות העניין שלפנינו, אין מקום לסטות מהפסיקה רבה, שאזכרה בחלקה בתגובת המאשימה, אשר קבעה כי רק במקרים חריגים וייחודיים יש כדי להביא לביטול כתב האישום מחמת הגנה מן הצדק. כפי שנקבע בעניין בורביץ, אני סבור שקבלת בקשת הנאשמת 2 לביטול כתב האישום נגדה, בשלב זה, ולנוכח הפירוט העובדתי שנמצא בפנינו, איננה נכונה ואיננה מידתית. יוער, כי אף בדחייה של הבקשה לביטול כתב האישום מהטעמים שצוינו, אין בה כדי

לגרום לפגיעה בנאשמת 2, שכן לאחר בירור העובדות, וככל שימצא כי אין להרשיעה, ניתן יהיה לזכותה. מכל מקום, ולאור הקביעה בפסק דין בורביץ ניתן יהיה לדון בבקשה לאחר שיובאו לפנינו במסגרת פרשת ההוכחות, ראיות די הצורך ליצירת המסד המשפטי הדרוש לבקשה מעין זו.

16. לאור האמור, ומשבשלב זה אין מקום להיעתר לבקשת הנאשמת 2 לביטול כתב האישום כנגדה, בשים לב להעדר תשתית ראייתית מספיקה התומכת בקבלת בקשתה, תגיש הנאשמת 2 תגובתה לכתב האישום בתוך 20 ימים.

בקשת המאשימה להגשת מענה מפורט לכתב האישום

17. ביום 06.06.22 הוגשה תגובת הנאשמת 1 לכתב האישום. בתגובה נטען כי "הנאשמת 1 כופרת במיוחס לה. בשלב זה הכפירה הינה כפירה כללית. לאחר שהתיק ייקבע להוכחות, ובהתאם להחלטת בית הדין... תוגש מחדש הבקשה לפי סעיף 108 לחסד"פ, והנאשמת 1 טען לביטול כתב האישום מטעמי הגנה מן הצדק...". ביחס לנאשמת 2 - צוין כי במקביל לתגובה זו הוגשה בקשה לביטול כתב האישום, וככל שזו תתקבל, לא יהיה צורך בהגשת תשובה מפורטת של נאשמת 2 לאישום.

18. ביום 23.06.22 התקבלה תגובת המאשימה באשר לתגובת הנאשמות לכתב האישום. במסגרת תגובה זו התבקש בית הדין להורות לנאשמות על הגשת מענה מפורט לכתב האישום, ונטען כי תגובתן של הנאשמות, הכוללת כפירה כללית איננה תחליף להגשת מענה מפורט לכתב האישום. עוד נטען כי הכוונה של הנאשמות להגיש בקשה עתידית לפי סעיף 108 לחסד"פ, או העובדה שהגישו בקשה לביטול כתב האישום לא פוטרות את הנאשמות מלהגיש מענה מפורט לכתב האישום.

19. ביום 27.06.23, התקבלה התייחסות הנאשמות לתגובת המאשימה כאמור. במסגרת התייחסות נטען כי המאשימה "מבקשת לשנות סדרי יסוד במשפט הפלילי", וכי נאשם במשפט פלילי רשאי להגיש כפירה כללית, תוך ציטוטו של סעיף 152(א) לחסד"פ:

"לא בוטל האישום מכוח טענה מקדמית, ישאל בית המשפט את הנאשם מה תשובתו לאישום; הנאשם רשאי שלא להשיב, ואם השיב, רשאי הוא בתשובתו להודות בעובדות הנטענות בכתב האישום, כולן או מקצתן, או לכפור בהן, וכן לטעון עובדות נוספות בין אם הודה כאמור ובין אם לאו; השיב הנאשם באחת הדרכים האמורות, רשאי בית המשפט לשאול אותו שאלות, ובלבד שהשאלות לא יחרגו מהדרוש להבהרת תשובת הנאשם; תגובת הנאשם יכול שתיעשה על ידי סניגורו".

20. במסגרת זאת התבקש בית הדין ליתן החלטה בבקשת הנאשמת 2 לביטול כתב האישום שהוגש נגדה, ולקבוע את התיק להוכחות.

דין והכרעה בבקשה להגשת מענה מפורט לכתב האישום

21. לאחר עיון בבקשה, ובתגובה לבקשה, בשים לב להפניית הנאשמות לסעיף 152 לחוק סדר הדין הפלילי, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות לנוכח האמור לקמן.

22. מענה מפורט לכתב האישום הכולל התייחסות לעובדות שבכתב האישום, להבדיל מטענות משפטיות, יש בו כדי לסייע בקידום וייעול ניהול ההליך, ואף מצופה מהנאשם שתהיה בתשובתו התייחסות לעובדות המפורטות בכתב האישום (יעקב קדמי **על סדר הדין בפליילים** חלק שני, הליכים שלאחר הגשת כתב אישום א' (מהדורה מעודכנת, 1364, 2009). אולם, הנאשמת 1 בחרה להגיש כפירה כללית בהתאם לקבוע בסעיף 152 לחסד"פ.

יובהר כי אין המשמעות היא שבית הדין אינו רשאי לבקש לקבל מענה מפורט, ודרישה לקבל מענה מפורט בהתאם לסמכותו שבסעיף 152 לחסד"פ (שם, בעמ' 1363).

23. עם זאת, ועל אף החשיבות שיש לפירוט הכפירה שהגישה הנאשמת 1, כפי שעמדתי על כך לעיל, בנסיבות עניין, ומאחר שהדין בתיק יועבר למותב אחר (מטעמי בית הדין), לא מצאתי מקום לחייב את הנאשמת 1 להגיש תגובה מפורטת לכתב האישום כפי שביקשה המאשימה, משזו בחרה להגיש כפירה כללית, מבלי להתייחס לעובדות שבכתב האישום, בהתאם לקבוע בסעיף 152 לחסד"פ.

24. לאחר שתוגש תגובת הנאשמת 2 לכתב האישום כפי שנדרשה לעיל, ייקבע התיק להוכחות בפני המותב החדש שיידון בתיק.

25. על דעת כב' הנשיאה השופטת שרה ברוינר, יועבר התיק להמשך טיפול לכב' השופט דניאל גולדברג.

ניתנה היום, ז' תמוז תשפ"ג, (26 יוני 2023), בהעדר הצדדים ותישלח אליהם.